

při revitalizaci sociologie české a Jan Sedláček byl jejím nejkvalifikovanějším mluvčím. Kdyby nebyl učinil nic jiného (ale bylo toho nesrovnatelně více), než že k nám uvedl dnes již klasický spis Antoniny Kłoskowské *Masová kultura*, učinil dosti pro rekonstrukci sociologie kultury a zejména pro postupné ustavování toho, čemu se dnes říká mediální studia. Sedláček psal recenze, anotace, glosy, jubilejní připomínky velkých osobností polské sociologie (naposledy Jana Szczepańskiego), z jeho textů by se dal sestavit znamenitý sborník, který by podal poměrně plastický obraz našich vztahů k sociologii polské a snad i naopak. Nikoliv náhodou je Jan Sedláček čestným členem *Polské sociologické společnosti*, která je ovšem (na rozdíl od naší, bohužel) společností prestižní a reprezentativní.

Nemohu pominout samozřejmě smutné období normalizační. Říci, že se choval statečně, nevystihuje stav věcí: Jan Sedláček byl příkladem člověka, v němž mravní imperativ byl opravdu kategorický – věděl, kam smí (či spíše musí) svádění ustoupit a kam ustoupit nesmí. I proto zaštitil svou autoritou vydání trojsvazkových sovětských *Dějín buržoazní sociologie* (ostatně vůbec ne špatných, psali je autoři, kteří by u nás „prokádrování“ asi nebyli), na nichž jsme se mnozí aspoň jako překladatelé „přiživilí“. A to nebylo málo a nebylo to bez rizika.

Těžiště Sedláčkovy práce bylo vždycky ve škole, v práci se studenty. Vím, že ne vždycky byl potěšen jejich vztahem k sociologické tradici a že se trochu bál, že tendence zpřetrhat kontinuitu sociologického myšlení znamená podřezat kmen sociologického vědění. Měl a má v tom pravdu: bez klasického konceptuálního aparátu se ničemu v současnosti rozumět nedá.

To ostatní, to zcela osobní – za čím si stojím svou životní zkušeností a svým mnohaletým přátelstvím s jubilantem – přijměte laskavě v podobě dopisu, který je adresován sice jubilantovi samotnému, ale (ač tak nebyl zamýšlen) je i výpovědí tak říkajíc pro veřejnost. Lidí Sedláčkova formátu intelektuálního a morálního nemáme ani zdaleka nadbytek.

Drahý a milý Honzo,

ani už nevím, kolik je to let a kdy jsme se poprvé setkali. Vím ale přesně, co nás od počátku spojovalo – láska k oboru, odpovědnost za něj, společné zájmy literární, interes o polskou sociologii a společná práce na nikdy nedokončeném díle vzdělávání těch mladých a stále více se od nás vzdalujících.

Jsem Ti upřímně vděčen za všechna ta společná léta, zejména ovšem za ta, kdy nás neúprosný čas – spíše však zloba hloupých a zaslepenost nezralých – rozdělily a kdy jsme na společném díle pracovat nemohli. Nesmírně si cením Tvé osobní statečnosti, absolutní korektnosti a nikdy nezklamávající spolehlivosti. Byl Ti dán do vínku dar, který je v našem českém kotlíku vzácný, dar slušnosti, lidské vnímavosti a laskavé pozornosti spolu s neústupností mravní všude tam, kde jsi nemohl (protože jsi věděl, že vnitřně nesmíš) překročit

meze, ať už byly diktovány či dány kýmkoliv. I přes nesouhlas v jednotlivostech jsme byli vždycky zajedno v tom, že bez této vzácné vlastnosti, již je lidská slušnost, nelze dosáhnout ničeho, co by stálo na základech pevných a trvalých. Čas prokázal naši společnou pravdu.

I dnes, kdy máme možnost spolupracovat, setkávat se, samozřejmě stále řidčeji, jak čas a věk nám dovolují či spíše nedovolují, zůstáváš pro mě tím, čím jsi byl vždycky – příkladem absolutní korektnosti, neúplatnosti a čestnosti. Silná slova? Kdepak, to jen tak zní, protože je kolem nás příliš mnoho nestydatého hluku těch, kdo se dožadují práv, jež jim ne náležejí, a příliš mnoho nepoučenosti těch, kteří by měli nejprve s pokorou naslouchat a teprve poté mentorovat.

Byl jsi vždycky dobrým učitelem, skromným badatelem, který nerozšiřoval svůj záběr do nesmyslných šířek (což činím já a s postupujícím věkem na to doplácím), naprosto spolehlivou a nezpochybnitelnou autoritou v dějinách sociologie světové i české, byl jsi pamětníkem, který – ačkoliv tolik dobrého i zlého musel uložit do své hlavy – nikdy nezneužil ani jediné informace. Tvoje obrana i těch, kteří si to zdánlivě nezaslouží, všude tam, kde to zavánělo křivdou, je vždycky činem impozantním. Naštěstí to dnes už není boj donquijotský.

Drahý, milý Honzo, z celého srdce si přeju, abych ještě mnoho let ve zdraví a poklidu pozdního léta se s Tebou setkával, těšil se z drobných radostí a sdílel obavy o osudy věcí společných. Život nám většinou nedopřává příliš mnoho přátel – a je tomu tak dobře. Jsem z celého srdce a upřímně rád, že Tě mohu s vřelým a upřímným přátelstvím pozdravit k jubileu, na něž se – pravda – sice připravujeme celý život, ale většinou se z něho již netěšíme. Obhlédneš-li však ten lán, který jsi obdělal, bylo to dílo záslužné a velké.

A nejen za to Ti děkuji. Za přátelství, obětavost, pomoc a podporu ve chvílích zlých, za slušnost a charakterovou pevnost – za všechny ty vlastnosti, jejichž vzácnost doceníme vždycky většinou až příliš pozdě.

Buď s námi ještě dlouho, těš se ze všech dnů, které Ti budou dány, a snad se raduj i z toho, kolika lidem jsi v životě způsobil radost a obdaroval je svou laskavostí a někdy i vlídnou kritikou.

S upřímným přátelstvím a chlapskou láskou Tvůj

Milan Petrušek